

Observatoriul este de două ori în
septembra, Miercură și Sambătă.

Pretiul

pentru Sibiu pe 1 an intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimis cu postă în lăintru monarhiei pe 1 an intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In străinatate pe 1 anu 10 fl. său 22 franci, pe 6 luni 5 fl. său 11 franci. — Numeri singuratici se dău căte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu IV

Nr. 100.

— Sibiu, Sambata 12/24 Decembre. —

1881.

„Observatoriul”

diariu politicu, national-economicu si literariu
intra cu 1.13 Januariu 1882 in anulu alu
cincilea alu vietiei si activitatiei sale.

Redactorulu proprietariu alu acestui organu de publicitate, multiamecesc onorabilelui publicu romanu si mai de aproape domniloru abonati, cari din cum l'au primitu dela inceputu, cunoscendu'i multu mai de inainte program'a in tōte partile ei si tōta tendentia, au si remasu constanti intru sprijinirea si incuragiarea lui, spre a continua pe calea apucata, cunoscuta prea bine din nenumerate comunicatiuni si manifestatiuni anteriori.

Micu este spatiulu de care dispunem, căci elu stă in proportiune cu midiulocale materiali; legionu inse este numerulu cestiunilor vitali, atât pure politice, cătu si national-economice, inca si literarie; tocma inse din aceste cause redactiunea s'au adoperatu a face tōta possibil'a economia cu spatiulu, spre a resvera partea lui cea mai mare pentru discussiunea cestiunilor si comunicarea evenimentelor de interesu superioru, si cea mai mica pentru sciri efemere, passagere, de interesu momentanu. Aplicarea acestui metodu in redactiune este mai grea, dupa noi inse corespunde multu mai bine actualelor lipse si cerintie. Publicul nostru nu se afla in fericit'a stare a lectorilor din alte tieri mai fericite, că se'i remana timpu mai multu de distractiune; destinul romanului este: labore continua si grea pentru existentia, meditatiune asupra viitorului.

Acestea premissse, deschidemu pe anulu 1882 prenumeratiune noua, totu cu pretiurile cunoscute, puse in fruntea diariului, adeca:

pe 12 luni . . . v. a. fl. 8
pe 6 " . . . v. a. fl. 4

atât in lăintru monarhiei, cătu si in tieri straine; observam in se, că in afara din monarchia si anume in România se pote abona „Observatoriul” in locu de 10 fl., cu pretiu scadiu de 8 fl. pe unu anu intregu si cu 4 fl. pe 6 luni numai la posteile locali, din patri'a propria, de unde se inaintedia immediat la oficiul postei reg. din Sibiu.

Spre a ne poté regula cu numerulu exemplarilor de tiparit, rogamu pe domnii abonati, că se binevoiesca a'si innoi prenumeratiunile cătu mai curendu. Modulu celu mai usioru si mai siguru de prenumeratiune este cu asia numite mandate (asemnatuni) de posta, in dosulu carora fiindu spatiu de ajunsu, adressele se potu scrie exactu si curat.

Redactiunea.

Erasi cifre statistice unguresci.

Dela dualismu incóce numeratur'a locuitorilor monarhiei austro-unguresci se facu de dōue ori. In Januariu 1870 si in Jan. 1880. Cea de ántaiu se luase numai dupa confessiuni religiose, nu si dupa nationalitatati. Cea de a dō'a se luă in tieriile coronei unguresci, de si nu dupa nationalitatea genetica, dara dupa care ce limba materna professédia de a sa; ací inse i'sa mai adaosu o coditie, adeca: care ce limba mai vorbesce si anume căti vorbescu „limb'a statului”, adeca pe cea magiara. Cei mai fanatici din toti fanaticii au injuratu pe biroul statisticu si pe ministeriu, pentru ce mai intrebă pe locuitori de limb'a materna, căci uite, se pote bine că se ésa magiari mai puçini si decătu s'au sciutu pâna acilea.

Este cunoscutu, că de 15 ani in diariile magiare elementulu magiara cresce (adeca pe chartia patienta) totu cu sute de mii, pâna ce in anulu acesta ne pomeniramu cu optu (8) milioane magiari, in locu de cele cinci, multu 5½ milioane sciute de

mai inainte; in acelasiu periodu celelalte nationalitati scadu la numera neincetatu, nici una inse nu scade (firesc totu pe chartea) asia de tare că cea romanescă, dela 2,800.000 la 2,600.000, apoi la 2,470.000 si in 1880 tocma la 2,323.788 de suflete; pe ceilalți romani morti nemorti, i'au mancatu vercolacii, precum se apucasera deunadi că se ne manance lun'a si o mancau de siguru, daca in acea séra nu s'aru fi trasu clopotele la rogatiune.

Cunoscutulu renegatu Keleti, carele că si Hundsdorfer scie se se jóce cu cifre că si cu bilele, in o siedintia academica din 16 Decembre a. c., tinendu o dissertatiune statistica cu scopu de a linisci spiritele celor mai fanatici si decătu este densulu, comunică publicului ascultatoriu urmatörile cifre că resultate ale catagrafiei din anulu acesta. Keleti grupédia cifre din tōte tierile coronei unguresci si anume mai ántaiu pe cele generali cu diferențele de 10 ani si adeca:

I. Cifre generali:

	1880	1870	Sporiu
In Ungari'a si Transilvani'a	13,728.622	13,561.245	169.377
In Fiume si districtu	20.981	17.884	3.097
In Croati'a cu graniti'a	1,892.575	1,838.198	54.377
Sum'a	15,642.178	15,417.327	224.851

II. Poporatiunea Ungariei dupa limb'a materna fara Croati'a si gran.:

	1870	1880
Magiari	6,156.421	6,165.088
Germani	1,820.922	1,798.373
Slovaci	1,817.228	1,790.476
Romani	2,470.069	2,323.788
Ruteni	469.423	342.351
Croati-serbi	473.995	605.725
Alte limbi	11.295	203.767
Cari nu sciu vorbí*)		499.054
Sum'a	13,219.419	13,728.622

III. In capital'a B.-Pest'a:

Dintre:	1880	Sciu:
Magiari	198.742 55.12 %	toti
Germani	119.902 33.25 "	43.519 36.3 %
Slovaci	21.581 5.98 "	63. 28 29.3 "
Romani	408 11 "	288 75.9 "
Ruteni	59 0.11 "	43 72.8 "
Croati-serbi	1756 0.48 "	1.044 59.4 "
Altii	81 0. 6 "	54 67.5 "
Din tieri straine	7.625 2.88 "	2.279 31.2 "
Cari nu sciu vorbí)	10.397 2.88 "	
Sum'a	360.551 100 %	53.655 35.4 %

IV. In cele 143 cetati si orasie ale Ungariei căti sciu afara de limb'a materna

Din:	si limb'a magiara:
Magiari	1,335.014 62.0 %
Germani	378.121 17.7 "
Slovaci	155.358 7.2 "
Romani	77.612 3.6 "
Ruteni	3.586 0.2 "
Croati-serbi	89.208 4.2 "
Vendi	461 0.1 "
Armeni	2.189 0.2 "
Tigani	5.109 0.2 "
Altii	5.664 0.3 "
Din tieri straine	18.587 0.8 "
Cari nu sciu vorbí)	72.127 3.4 "
Sum'a	2,143.036 100 %

*) Adeca pruncii de titia si mutii.

Ori-ce inserate,

se platesc pe serie séu linia, en litere merunte garmondu, la prim'a publicare căte 7 cr., la a dou'a si a treia căte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, addressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului.

„Observatoriul” in Sibiu.

V. Vorbescu in limb'a statului pe lângă limb'a loru materna:

	1880	21.02 %
Germani	377.041	21.02 %
Slovaci	176.693	9.82 "
Romani	137.252	5.90 "
Ruteni	19.525	5.70 "
Croati-serbi	65.637	10.83 "
Vendi	7.450	11.22 "
Armeni	3.116	88.66 "
Tigani	18.128	23.85 "
Altii	2.364	10.82 "
Straini	10.463	25.07 "
Sum'a	817.668	11.

adeca ½ %.

Asia dura Keleti a redusu cifr'a locuitorilor căti s'au datu de magiari, la 6,156.421 suflete, si acésta cifra „M. Polgár” o numesce maioritate absoluta din 15,642.175. Nu scim unde au invetiatu ei matematic'a, in Europ'a de siguru că nu, si nici in Asi'a nici in Americ'a. Dara Keleti se mai consolédia si cu impregiurarea, că dintre nemagiari atâtea sute de mii cunoscu limb'a statului, prin urmare că e perspectiva buna in viitoru, că si restulu va invetiá limb'a statului, adeca pe cea magiara si că prin urmare intr'unu periodu anumitu, voru fi magiarisati toti nemagiarii, éra prin acésta ei voru deveni patrioti buni.

Numai unu renegatu, sau unu magiara din cei mai fanatici era in stare se ésa in faç'a publicului magiara cu sofisme, fantome si profetii minciunose, precum sunt acestea. Sermani magiari cu imaginatiune orientale, cătu de usioru ve potu insielá pe voi lingusitorii!

Daca Keleti (alias Klette dupa numele nemtiescu alu familiei sale) a compusu list'a nemagiilor carii vorbesu limb'a magiara, trebuea, daca n'au avutu scopu de a lega ochii natiunei magiare, se compuna si liste exacte ale acelor magiari, carii cunoscu, vorbesu, in parte si scriu alte limbi nemagiare ale patriei. In acestu casu natiunea magiara si Europ'a ar fi aflatu de ex., că nu este familia magiara de positiune sociale cevasi mai alésa, care se nu cunoscu limb'a germana si se nu'si fia facutu in totulu sau in parte educatiunea in limb'a lui Góthe, Schiller, Herder, in institute germane. Sute de mii de magiari nici că potu se existe fara limb'a germana si literatii loru fara literatur'a germana. Dara asia le trebue germanilor, că ei dău cele mai multe manere la securile unguresci.

Mai departe Keleti-Klette s'ar fi informatu forte exactu, că de ex. magiarii din comitatele feudali ale Transilvaniei, Hunedóra, Alb'a, Turd'a, Clusiu, Dobâca, Solnocu, Bistritia-Naseudu, Ternav'a-mare si Tern.-mica, fara cunoscerea limbii romanesci, aru ajunge in periculu de a peri de fome in casele loru, precum si că sasii si secuii s'aru luă de capu in cele mai multe transactiuni diurne ale loru, daca nu s'aru potea intielege intre sine cu ajutoriul limbii romanesci. Veniti si vedeti: pentru sasii limb'a magiara este asia de grea, in cătu pe lângă cea mai buna voititia nu o potu invetiá, éra secuii stau se'si astupe urechile candu audu vorbindu cineva sasesce. Asia loru le remane limb'a romanescă că cea mai usioră, că midiulocu de a se intielege intre sine. Ar fi trebuitu se invetie odata si dn. Keleti-Klette, că sunt legi ale naturei si legi morali, in care se infrange, sparge si sfarma că unu vasu de lutu orice tirania omenescă.

Se punemu inse, că odata canduva, toti locuitorii nemagiari ai Ungariei, Transilvaniei si Croatiei aru invetiá perfectu limb'a magiara. In acestu casu Keleti-Klette presupune, că aru disparea tōte urele, tōte aspiratiunile cătra staturi straine si patriotismulu s'ar identificá cu nationalitatea si s'ar consolidá.

Doctrina falsa, aberatiune infrosciată! Cautati

la Irlandi'a: din $6\frac{1}{2}$ milioane de irlandi, preste 5 milioane cunoscu bine limb'a angla, se occupa si de literatur'a ei impusa loru prin tirani'a spusca anglo-saxona; dara tocma cunoscinti'a limbei angle a datu irlandiloru ocasiunea cea mai buna de a petrunde in tot'e misterile tiraniei si 'ia invetiatu se urasca multu mai infrosciatu pe anglui, decatii urisera cu 100 si cu 200 de ani inainte; de atunci pacea intre acestea doue popora e absolutu impossibila. Mai multu: Sunt sute de mii de irlandi, cari isi perdura cu totulu limb'a materna si vorbesu numai englesc; cine ar crede inse, ca tocma acestia sunt vrasmassi cei mai inviesi, asasini cei mai decisi ai angiloru! Studiati pentru D'dieu mai bine istori'a Irlandiei.*)

Polonii din Galiti'a invetia limb'a germana mai multu decatii ori-care altu poporu austriacu, afara de cechi, dara ur'a loru contra germaniloru in locu se scada, cresce pe anu ce merge.

Pana erau turci domni in Bulgari'a, toti bulgarii mai de ceva si anume negotiatorii se faliu ca vorbesu turcesce. Bine se notamu acilea, ca turci nu le faceau nici-o sila bulgariloru ca se le invetie limb'a; acestia inse o invetiau inadinsu, pentru-ca la unu momentu datu se aplice ca arma mortala limb'a turcesca contra turciloru. Cine nu pricpe nici atata, se mera la bulgarii cu capulu de doyleacu (bostanu), ca se invetie dela ei.

Romanii din Transilvani'a sunt mai sinceri; ei dicu: Nu vremu se invetiamu nici-o limba de frica nimenui, ci numai daca ne convine noue, pentru interesele nostre cotidiane, sau de placere, si la individi, nu la poporul intregu. A invetia ori-ce limba strina de frica, insemna puru si simplu a te da si recunosc de sclavu, de vermetaritoru alu altuia. De altumentrea, candu po porulu romanescu ar invetia limb'a magiara, adeveratii magiari aru trebuu se dispara din Transilvani'a.

Nu ne demitemu astadata mai afundu in critic'a grupelor de cifre, cu care facu Keleti acea parada mare in Budapest'a, ci inchiaiu cu o prea naiva marturisire scosa totu din acele cifre si facuta in publicu de catra elu insusi. Keleti adeca observa, ca din toti locutorii Ungariei si ai Transilvaniei numai vreo cinci (5) milioane sunt, carii nu sciu alta limba, decatii pe cea magiara. Eca adeverat'a cifra a magiariloru curati! Di inse ca mai sunt celu multu $\frac{1}{2}$ milionu magiari curati, carii au marturisit la comisuni, ca mai sciu si alte limbi, de ex. nemtisce, ori romanesce, ori slavonesce, apoi si cu acestia sunt totu numai $5\frac{1}{2}$ milioane magiari, ai caroru publicisti au fruntea se'i declare numai pe acestia de patrioti si domni ai tieriei.

Ungaria.

Inainte de a pleca deputatii la familiile loru pe serbatorile Craciunului, comissiunea finanziaria vota cu chiu cu vai tot'e partile budgetului tieriei pe anulu 1882. Din acele cifre generali resulta:

Spesele Ungariei si a tieriloru annexe	325,656.881 fl.
--	-----------------

Veniturile totali preliminate .	299,455.214 fl.
---------------------------------	-----------------

Prin urmare si pe acestu anu deficitu de	26,201.667 fl.
--	----------------

Corecturile care au mai urmatu, nu merita se fia considerate, mai alesu dupa-ce membrii C. Oetves si I. Helly arata, ca adeveratul deficitu va trece la finea anului preste 50 milioane; deci se nu'si faca nimeni ilusiuni. In adeveru nimeni nu va cutedia se afirme de pe acuma, ca pana preste 1 anu veniturile voru es'i intocma pe cate le prevediu ministrul de finantie; acestu norocu nu l'au avutu pana acumu nici-unu ministru alu Ungariei; apoi insusi comitele Szapary recunoscu, ca in locul enorhelor restante din anii trecuti, care se scotu sau numai prin esecutiuni sau nici-decum, vinu altele din anulu curentu in suma de cate 10 milioane si mai multu.

Fiiindu-ca in Ungari'a s'a facutu o'resicum de moda a sbier'a mai virtosu asupr'a budgetului comunu cu Austri'a, care se votedia de catra de legati unile ambelor staturi dualistice, aci este locul ca se alaturam si acelu budgetu, cerutu in lini'a prima pentru armat'a comuna si marina, pentru diplomacia s. c. l.

Budgetul comunu ordinariu, adeca necessariu in fiacare anu, este 10,533.272 fl.

Spese extraord. pe an. 1882 8,491.959 fl.

Totalu 113,824.679 fl.

*) Noi ne-amu facutu datori'a publicandu de doue ai cate o serie de articlui istorici despre Irlandi'a.

Din acea suma totale Ungari'a da numai 35 milioane 740.949 fl. din budgetul seu totale de 325 milioane 656.881 fl. pe care'l u vediuramu din susu; prin urmare armat'a comuna s. c. l. costa pe Ungari'a numai ceva preste 10% din budgetul intregu. Spesele sale interne, aceleia sunt enorme, extravagante, gigantice, in catu adeca ele stau in mare disproportionu cu castigurile si averile materiali ale locutorilor. Bola inse s'a inculbatu in data dela incepitulu dualismului, precum noi ar taseram cu cifre autentice pe largu, anume in Nrii 47, 48, 49 etc. ai "Observat." din a. c.

Budgetul Bosniei inca se preliminu si regulu dupa potintia. Administratiunea Bosniei costa pe monarchia 6,177.500 fl., din care suma pe Ungari'a se vine numai 1 milionu 939.735 fl., sau se dici in suma rotunda: 2 milioane. Au disu ministrii in comissiunea financiala, ca de acum inainte spesele Bosniei si ale Hertegovinei esu din veniturile anuale ale aceloru provincii. De alta parte inse nu numai diariile straine, ci insusi ministerialul "P. Lloyd" din 20 Dec. recunosc si spune curatu, ca si in Bosni'a imposibile se scotu numai prin executiuni barbare, din care causa mai alesu satenii o iau la codru si se prefacu in banditi. Cea din urma capra de lapte si celu din urma purcelu alu veduvei se bate la toba cu pretiu de nimicu.

— (Unu pamphletu si scandalu ne mai vediutu). Pe candu finantiele tieriei se combinara precum vediuramu, in Budapest'a aparu unu diariu micu titulatu "Mátyás Király" (Regele Matei), care isi luau de programa: a descoperi in organismulu statului pe hoti si pe magari. Multe spurcatiuni politice si administrative s'au publicat in limb'a magiara mai alesu de cinci ani incocce, dara pamphletaria scarnava precum este Nr. 3 din 15 Dec. alu lui "Mátyás Király", se mai vediuse numai la Clusiu in an. 1849 sub titlu "Urbán Proclamatioji".*) Precum in aceea, asia si in "M. Király" se ia ocazie dela nationalitatea unui functionariu, ca se vom a asupr'a intregei natiuni romanesce tot'e acelea blasphemii, nelegiuri si crime selbatece, care se atribue numai la hoti de drumu, la ucigasi, insielatori si calcatori de juramente. Tota natiunea nostra e tractata ca o banda de talchari! Si acele scarnavii se publica si se vendu numai cu cate 2 cri de Nru in mii de exemplarie, acolo la nasulu ministeriului, alu procurorilor de statu si alu politiei, cari cunoscu prea bine §. 172 din legea penale. Noi nu am sciatu pana acum si cu noi multime de alti romani, ca dn. Carolu Hieronimi secretariu de statu in ministeriulu lucrariloru publice, pe carele pamphletarii ilu facu hotiu si talchariu, ar fi romanu din Maramurasu. Pamfletarii mai numescu si pe alti vreo 6 insi mai totu ingineri, de hoti si defraudatori de sute de mii si cernu intemnitarea loru, dara nu le insulta nationalitatea loru, germana, slovaca, jidovesca, singuru despre unulu dici ca s'a baptisatu si schimbatu numele, ca se pota furu mai usioru din avearea statului. Defraudarile de care se arata in acelu pamphletu, daca s'aru adeveri, aru es'i la milioane. Pamfletarii ceru ei insi ca se li se faca processu de pressa. Se li se faca ornu, ei ca insultatori ai natiunei nostre sunt si remanu calumniatori miserabili. In Ungari'a cadu in furci pe fiacare anu cate 4-5 magiari curati si in temnitie de criminali majoritatea relativa este magiara, in care vei afla si functionari de statu, chiaru si judecatori, condamnati pe cate 2 pana la 5 ani, si asia mai departe, in tot'e nationalitatile din lume; dara in Ungari'a numai pe natiunea romanescă o potu insulta toti strengarii si toti poltronii.

— Alegera episcopului T. Zsivkovici de mitropolitu si patriarchu alu serbiloru la Carlovietu, au alarmat, precum s'a prevedutu in Nr. preced., pe tota press'a magiara, atatu ministeriala, catu si din opositiune. Toti ceru ca monarchulu se cassedie si acesta alegere a dou'a. Se simtu forte insultati de catra serbi, ca dupace fu cassata alegerea betranului Stoicovici dela Buda, acestia in locu se puna nasulu in pamantu si se'i dea voturile episcopului Angelici, candidatul alu ministeriului, acesta mai perdu din cate voturi avuse in 4 Dec. si fu alesu Zsivkovici cu 53 de voturi. "P. Naplo", inca si "Hon" mergu cu resbunarea pana acolo, ca se cera chiaru cassarea dreptului de alegere a archiereiloru. Noi in Nruu preced. arataramu, care aru fi funestele urmari ale unei tiranii ca aceasta.

— (Focu asupr'a Romaniei). Totu press'a magiara injura pe tot'e tonurile pe gubernu

si pe camerele Romaniei, amerintia cu cea mai ruinatoare umilire, pentru-ca atatu romanii catu si bulgarii si serbii se se cutremure si se scia de frica pe sute de ani inainte cu atatu mii virtosu, pentru-ca nationalitatile din Ungari'a se fia tinute mai usioru in fru, se nu prinda nasu de tradatori. (Vedi P. Naplo Hon, P. Ll. din 20-21 Dec.). Alte diarie batu in penteni, ca si cum in urm'a amendamentului Nic. Jonescu aru fi triumfatu si romanii aru fi tremurandu de frica. Cele coprinse in discursulu dnului Brateanu nici pe departe nu'i indestuledia; ei nu voru se scia de laudele facute casei Habsburg, ei provoca pe ministeriulu romanescu se se roje de ertare cu tota supunerea catra Ungari'a si apoi se'i dea si dimisiunea. "Acum ca nici-o data, se umilim pe valachi, se nu mai asteptam alte ocazii", dice chiaru si susu citatele diarie.

— ("Gazette de Hongrie"). Redactorul acestui diariu ungurescu scrisu francesc fui trimis in adinsu la Parisu, ca se castige cateva diarie mari francese pentru combaterea romanilor si a Romaniei. Acelu redactor a si publicat unu articol plin de minciuni historice din cele mai grosolan in "Union republicaine" organu alu ministrilor Floquet si Allain-Targé, apoi l'a tradus si pentru red. dela "M. Polgar" din Clusiu.

Amu potea asigur a pe acesti doi redactori, ca si romanii din Bucuresci au ingrijit de multu, ca se'i aiba vreo cinci organe francesc din cele mai influente spre ajutoriulu loru, de care se folosescu. Asia dara lupta intre romani si magiari sa in cinsu si in strainata, totu asia de furbinte, ca si aci acasa.

La conflictulu austro-romanescu.

Din sum'a intrega a desbaterilor parlamentarie cat se audira in cele patru dile in camer'a dela Bucuresci, numai responsulu-apologa alu ministrului presiedente Joannu C. Brateanu arunca preste cestiunea danubiana atata lumina, cat se potea astepta dela barbatii de statu, cari trebuie se'i puna in cumpana totu cuventulu, ca se nu strice causei prin revelatiuni intempestive. Apoi finduca in Vien'a si B.-Pest'a incepura se distinga intre cestiunea Dunarei si intre asia numita vatamare din cuventulu de tronu, dn. Brateanu nega puru si simplu, ca cineva ar fi voit se vateme prin acelea passage, care nu coprindu nici-o vatamare, si apoi indirecte face o distinctiune agera intre Cas'a Habsburg cu imperatulu in frunte, si intre ministrii si diplomatii statului, cari simtu pe semne mancarime mare produsa de vanitatea loru, de a se identifica cu persoana monarchului si a formula cestiune de suveranitate din vreo diatriba personala a vreunui diplomat, mai alesu candu se scie bine, ca se afla si unii diplomatii forte brutali de ex. ca Mencikof in 1853 la Constantinopole, ca Benedetti in 1870 la imperatulu Wilhelm si cu atatu mai multi ca ingafatii consuli generali si comissari Rückmann, Daskof, Duhamel etc. in Romani'a, pana la a. 1853. Din contestulu intregu alu cuventarei ministrului presiedente se pare in adeveru ca ar es'i asia ceva, si in casu ca acela, cine ar fi potutu suferi se'i comande altulu in cas'a si famili'a sa? Haymerle e mortu; dara Hojos scie ce instructiuni luase dela densulu spre a le executa in Bucuresci.

Se ascultamu inse pe dn. Brateanu.

"D-lor deputati, daca me suiu la tribuna, nu este ca se fiu inspirat de densa, fiindu-ca ea nu inspira de catu pe acei cari au talentu.

Me suiu la tribuna, fiindu-ca tieranii candu se stringu in soborele loru, acei cari sunt slabii, cari nu prea sunt ascultati si nu potu se spuie nevoie loru, i-amu vedintu de multe ori ca se suie pe gardu, si atunci toti se uita la densulu si atrage atentiunea chiaru acelora cari n'aru fi fostu dispusi se'l asculta. In nevoie mele, in durerile mele, cateodata masiu sui chiaru pe casa ca se fiu ascultat, auditu chiaru de aceia, cari n'aru fi voit se me asculta.

D-lor, mi s'a parut forte straniu, nu din partea d-lui Carp, ca ci d-sa e turnat intr'un tipar de unu mare cancelariu alu unui mare imperiu si numai intemplarea a facutu se fia aici, si de aceea intielegem ca d-sa se ne faca imputarile ce ne-au facutu; dara 'mi-a parut forte straniu, amu fostu tare mirat de d-lu Maiorescu care, candu m'a vediutu susu pe casa, spunendu'mi durea, d-sa, in locu se compatimesca cu mine, ca unu simplu romanasiu ce este ca si mine, si se aiba grije ca poate se cadu de acolo, d-sa se gandia

*) Pamfletu 8-vu de 19 pagine.

numai că nu cum va creerii mei tîsnindu, se manjescă hainele celor poternici.

Totă opozitiunea ne-a acusat de ce amu pusu cestiunea Dunarei in Mesagiu, si chiaru onor. d-lu Lahovary, care in cestiunea acăsta a voită se fia mai mesuratu, nu s'a potutu opri de a ne acusa, că vorbindu de cestiunea Dunarei in Mesagiu, amu fi ofensatu pe o mare putere.

Dara acăsta imputare, acăsta grija a d-lui Lahovari si a toturor celorulalti de demnitatea poternicei năstre vecine, era totu atâtă de sincera, că si compatimirea ce onor. d-lu Lahovari a arestatu pentru esirea din ministeriu a fratelui meu Dimitrie Brăteanu; fiindu-că tocmai aceste imprejurari de care pareti a ve ingrijii, tocmai acestea ve dau curagiul astadi se veniti a ve face acuzatori, si a vorbi că nisce omeni, cari sunt in ajunul de a lua poterea, credința că eu, după verfulu casei, amu se cadu si se-mi rupu gâtulu, si d-v. se luati mostenirea.

Este de datoria mea, că inainte de tōte se rectificu acea opinione gresita pe care d-v. o exploatati astadi, nu in favoreea tierei, ci in favoreea interesului d-v. particularu (aplaus).

Ne ati facutu o culpa, că amu vorbitu in Mesagiu de o cestiune inca pendente, de o cestiune internationala. D-loru, inaintea legei individii sunt astadi egali; acăsta este unu principiu, care in epoca in care traimu este admisu in totă Europă.

Inse ideile cele mari isi facu drumul cu incesantul, si nu'si potu gasi de odata întrăgăloru aplicatiune, ci numai cu ore-care trecere de timpu si treptat. De aceea acestu principiu nu este inca pără astadi pusu in practica in ceea-ce pri-vesce Statele. Eu amu disu de multe ori oméniloru de Statu ai mariloru poteri, că nu este o positiune mai grea, mai displacuta, de cătu se fia cineva ministru alu unui Statu micu, tiindu socotela de ceea-ce dicem, că egalitatea Statelor nu este pusa inca in aplicare.

Onorabilulu d-lu Lahovari, ne-a acusat că amu fostu inconsecenti; că amu lasatu se se creă că noi amu fostu dispusi de a sacrifică drepturile si interesele tierei pe Dunare. Desfășur pe d-lu Lahovari se se adressedie la toti representantii poterilor straine, atâtă din tiéra cătu si din strainetate si se vădă d-lui, daca nu le-amu tînuitu unu limbaj multu mai tare si energicu, de cătu dice d-lui că este acela din Mesagiu Tronului; dara o dicem intre patru ochi, tocmai pentru că nu voiam că se iriteză, nu voiam se indispuia pe poternicii din Europă; fiindu-că, nu numai monarhie, dara si republicele mari unt in privintia Statelor celor mici totu cu aceseasi pretensiuni; se simtu solidari cei poternici, fila oricare aru fi formă gubernelor loru, si limbajul celor mici, celor mai slabii, ilu considera că adressatul chiaru loru, candu se adressă semeniloru loru; este că o ofensa care se intinde peste toti atunci, candu unul s'ar simti ofensatu.

Calulu celu mare de batae alu d-lui Lahovari este că, vechiulu meu colegu D. Boerescu aru fi luat o recare angajamente atunci, candu tōte poterile fără deosebire ne diceau: trebue se ve intielegeti cu Austri'a, trebue se faceti ore-cari concesiuni, se nu ve tîneti intr'unu absolutu „non possumus“. Eu atunci, cu tōte că n'amu fostu de opinione d-lui Boerescu, dara ne-amu intielesu in privintia acăsta, că l'amu oprit de a face ori-ce chartie, ori-ce nota, fia chiaru in modu verbalu, care aru potea se se considere că o promisiune sau angajamentu din partea năstă, si totu ce s'a facutu este, că d-lu Boerescu intr'o conversatiune cu comitele Hojos, ii a disu: poteti se ve puneti pe „cutare“ terenu? si atunci se discutam. Comitele Hojos a respunsu: Nu. Cu acăsta onor. D. Lahovari dice că amu compromisu cestiunea. Acelu „non possumus“ nu'lui potem opune intr'unu modu absolutu si permanentu, celu puçinu că se nu aretam că ar fi la noi unu simtiemntu de ura in contra Austriei, ci că suntemu ingrijiti numai de interesele năstre si de drepturile năstre.

Daca majoritatea din Camera a interpelat pe gubernu in acăsta cestiune, nu a fostu, cum dice d-lu Lahovari, pentru că se sperase că cestiunea aru fi compromissa, ci a facut'o numai că o manopera parlamentara, fiindu-că afase că opozitiunea avea se faca o interpelare in acăsta cestiune, si a voită se'i apuce inainte, ceea-ce a superatul forte multu pe membrii opozitiunei, că nu apucasera se ia initiativa...

D-lu N. Dimancea. Asia este.

D-lu presiedinte alu consiliului. Amu luptat dela inceputu necontentu aperandu-ne drepturile năstre, si acăsta nu numai in marginile cu-viintiei, dara chiaru si cu condescendentia cătu

poterile cele mari, care astăpta acăsta atitudine dela cei mai mici. Amu vedintu că nimeni, nu numai că nu ne asculta, dara inca unii se facu că nici nu sciu, nici nu intielegu ce voim u noi. Si despre acăsta poteti se intrebati pe toti reprezentantii nostri din strainatate, cari sunt amicii d-văstra politici.

Ei bine, d-loru, daca in o asemenea situatiune noi nu veneam dela inaltimdea Tronului se spunem cuventul nostru cătra tiéra asupra unei cestiuni, care o interesă in asia mare gradu, sau daca ilu spunem numai intr'unu modu vagu, nu era totu d-văstra se ne faceti cele mai grave acusari? nu era se ne diceti că gubernul nu s'a esprimitu in modu francu si categoricu si astfelu a pusu singuru in dubiu drepturile si interesele tierei? Ce voită? S'a obicinuitu Regele nostru, candu este se lupte pentru drepturile tierei, se fia in totudeauna in fruntea luptei, cum a fostu la Plevna. (Applause prelungite.)

Acestea le-amu spusu in comisiunea Camerei; dar amu spusu că mai amu inca unu altu motivu, care este alu meu personalu si pe care nu l'amu spusu nici colegiloru mei, si mai puçinu Regelui; nu amu spus'o, cum nu amu spus'o nici cu trecerea Dunarei, si eramu decisu a nu spune acestu motivu de cătu după ce se voru sfirsii lucrurile. Dara onor. d-nii Lahovari, Maiorescu si Carp me silescu astadi se o spunu, vediendu in drasnel'a d-loru, in drasnel'a neromană ce au: Trebuia se se dea o desmintire calomnielor d-văstra (Applause); trebuia că Regele Insusi se vie se ve dea acăsta desmintire; se ve arate inaintea lumii, că d-văstra ati calomniat, candu pe tōte tonurile ati repetitu, că Regele a datu promisiuni.

D-lu T. Maiorescu. Cine a disu acăsta?

D-lu presiedinte alu consiliului. Eu nu facu personalitatii, de cătu cu acei cari sunt aicea.

D-lu T. Maiorescu. Contestezu faptulu.

D-lu presiedinte alu consiliului. Contestati faptulu! Apoi contesta-veti că ati pusu inaintea Regelui nostru esafodulu lui Carolu I si alu lui Ludovicu XVI, că se'l amenintati? (Applause.)

O voce. Cine?

D. presiedinte alu consiliului. Organulu d-văstra, „Timpulu“.

Nu m'amu miratul candu D. Maiorescu, cu talentul seu aticu, persifla pe amicul meu Rosetti că a declarat aici, elu care totudeauna a fostu banuitu că este contra monarchiei si contra dinastiei, că incoronandu pe Carolu I de rege alu Romaniei, isi incoronădă vietă sa; nu m'amu miratul, fiindu-că onor. D. Maiorescu ii este permisul se face asemenea insinuari, asemenea alusioni, că-ci abia de ieri, de candu măs'a mare a Romaniei este intinsa, a venită si s'a pusu si d-sa la densa, fără că se scie cum s'a lucratu si ce s'a facutu, că se se gătescă acea măsă. (Applause).

Ne ati acusat de republicani. Eu nu ve intrebă care este religiunea d-văstra si care sunt tendintile d-văstra că romani; dara ve spunu unu lucru: că in timpulu congressului dela 1856 amu fostu la Paris cu Cantacuzino-Rifoveanu, cu Golescu, cu Rosetti si cu altii, si amu cerutu se ni se dea comitele de Flandra de Rege alu Romaniei; că-ci si atuncea facemtul totu ce poteam pentru regatul Program'a celor patru punturi dela 1856 a plecatu dela noi din Parisu, fiindu-că, daca pe candu me aflam in Parisu, amu potutu fi republicanu, inse candu sunt in România, inainte de tōte sunt Romanu, si d-văstra sciti că România nu pote se fia republica, că acăsta aru fi unu pericolu pentru densa, prin urmare sunt monarchistu. (Applause.) Am fostu francu si lealu totudeauna.

D-loru, in Mesagiu Tronului nu este nimicu de atingatoru pentru poternica năstă vecina; nu este vorba de nimicu altu, de cătu de drepturile năstre; inse acei cari nu me cunoscu, au potutu se induca in erore pe Austri'a, după „mot d'ordre“ ce a fostu datu de aci. D-loru, eu nu amu nici sciintia d-lui Vernescu, adeca sciintia dreptului gîntiloru, nici sciintia combinariilor politice a d-lui Carp, nici talentul de oratoru alu d-lui Maiorescu, dara in totă viațea mea, candu n'amu avutu fericea sa fiu intre d-văstra, m'amu ocupat cu istoria toturor némurilor, că se vedu cari sunt conditiunile ce sunt necessarii unei societati că a năstă, si mai cu deosebire, amu studiatu istoria Romanilor, si a toturor poporatiunilor care ne incongiore, si mai multu a acelora din peninsula Balcanica. Ei d-loru! Eu se vinu se aducu o ofensa, o atingere casei Habsburgilor? Asiu fi facutu o ofensa istoriei, éra nu casei Habsburgilor, fiindu că eu sciu că pe timpurile cele grele ale

invasiunii turcesci, candu Turci'a amenintia Europă, cas'a Habsburgilor a fostu bulevardul crestinitatii, ea a fostu avant-gardă civilisatiunei occidentale. (Applause.)

Totă crestinatatea care a potutu se trăea Dunarea in domenurile Habsburgilor, a gasit nu numai asilul bisericii lor, a gasit mai multu, a gasit desvoltarea nationalitatii lor; si trebuie se sciti că chiaru destăptarea năstă natională, d-lu Maiorescu o scie acăsta mai bine de cătu mine, ne-au venit de dincolo de peste Carpati, prin acei romani cari au fostu tramisi de cătra Maria Teresia, la România, unde au invetiatu se fia romani. Si eu vinu se facu o ofensa gubernului Maiestatii Imperatului Austriei? Fiti incredintati, că Imperatul Austriei n'o crede (Applause); are mai buna opinione de mine.

Totu asia s'a petrecut si cu cestiunea Basarabiei, pe care onor. dlu Lahovari vine si o pune pentru a sută órá inaintea d-văstra. Noi amu datu Basarabi'a, dice d-sa, pentru că n'am fostu destulu de dibaci că se luam unu alu douilea zapisu. Ei bine, eu nu sciam că unui debitoru care iti da unu zapisu, trebuie se ii ceri unu alu douilea, candu nu vrea se'ti execute pe celu d'anteiu. Dara ce voiati se facem? Se luam doue zapise, candu dejă avému unul? Amu facutu mai multu de cătu atâtă, am voită se iau cetatile dela Nicopole pără la Vidinu, si mi s'a spusu că marele Duce se impotrivesce. M'am dusu la Imperatul si 'i-am disu: Maiestate! me opresce cuartierul generalu alu Maiestatii Văstrel se iau cetatile dela Nicopole pără la Vidinu. Si Imperatul 'mi-a respunsu că bucurosu ar primi acăsta; „dara, candu vomu face pacea, mi-a disu, socotesci că numai Eu amu se dispunu, poterile celelalte nu voru avea si ele cuventul lor la facerea pacei, si sciu Eu daca voru voi ele se ve dea acele cetati?“ Atunci am disu: nu Maiestate, nu voiesc o palma de pamant in Bulgaria afara din tiéra mea, decătu voiesc se le amu in mana, că atuncea candu se va face pacea se potu si eu spune conditiunile mele. Si Imperatul indata a datu ordine de mi s'a datu Nicopole, care era in manile Russilor, si apoi noi ne-am dusu pără la Vidinu si amu luat tōte cetatile.

Noi amu facutu totu ce amu potutu, dara 'mi aducu aminte că unu mare omu de Statu, candu amu voită se incheiamu convențiunea cu Russi'a 'mi-a disu: Da, tractatele sunt bune, daca voru fi in dosulu loru baionete că se le sustină.

Apoi mai multe baionete decătu aceleia pe care le-amu avutu nu potem gasi; nu potem se facu din România o potere asia de mare, incătu se impie Europei intregi; Europa a datu Bassarabi'a Imperatului Russiei, nu noi amu dat'o. Ce culpa ne gasiti d-văstra in acăsta? Care este gresial'a năstă? Că n'am dat'o noi insine si amu aperat'o din tōte poterile năstre pără in momentulu candu ne-a luat'o prin vointia Europei intregi?

V'aru fi placutu mai bine că in locu se ne opunem, după cum amu facutu noi, se fi datu consimimentul nostru la facerea unui schimbă. Onor. d. Lahovari pote se dica că era mai bine se facem astfelu, că-ci celu puçinu remaneam amici cu Russi'a. Ei, dle Lahovari, Imperatul Alexandru a avutu simtiminte mai inalte decătu d-v.; Imperatul Alexandru a disu: Brăteanu ne este celu mai mare vrămasiu in cestiunea Bassarabiei, dara acăsta nu me opresce de a'lu stima (Applause); numai domnulu Lahovari are altfel de opinione despre mine.

D-sa a vorbitu si de cestiunea Arab-Tabiei. Ei, d-le Lahovari, Arab-Tabia o s'o avem, te incredintezu; candu nu o vomu avea, atunci se vii se me acusi.

In cestiunea Dunarei, ceea-ce am spusu acum noue luni in Senatu, fără că nimeni se se redice atunci in contra năstă, o repetu si acum: voiém că regulamentul se fia executat de noi, inspecțiunea, privigherea o acordam Europei se puie ori pe cine va voi ea. Acăsta am diso in Senatu si d-v. n'ati disu nimicu; nu facem astadi decătu se repetim ceea-ce am disu acum noue luni in Senatu: aplicarea regulamentelor de noi, éra supravegherea o acordam Europei, că se o incredintdie cui va voi.

Dara d. Maiorescu ne intréba, daca vomu poate dobandi acăsta? Ei, dloru, daca dv. ve simtii in stare se dobânditi mai multu, sau se dobânditi in modu claru si precisu numai atâtă cătu am cerutu eu, si cătu persistu a dobandi, ve damu poterea chiaru de astadi, dara se luati angajamentul pe față.

D. P. Carp. Nu v'o cere nimeni.

D. presedinte alu consiliului J. C. Brateanu. Nu cereti poterea?

D. P. Carpu. Nu o ceru dela dv.

D. presedinte alu consiliului J. C. Brateanu. D. Carp si cu ai d-sale nu ceru poterea dela noi, nu o cern dela tiéra (Applause), fiindu-că ieri ne-a facutu o teorie d-sa, si astadi d. Lahovari a facutu alta totu pe acelasi tonu, a disu că noi suntemu tinuti la potere de poporul ignorantu si că ómenii intelligenti sunt pentru dloru; ne-a disu si mai multu decâtua atâtua, ne-a disu că am creatu o retiea de functionari, in cătu tñemu tóta tiér'a sub man'a nóstra. Ve pare réu că am creatu acei functionari, că am luat uacele functiuni din man'a strainilor si le-am datu in man'a romanilor (Applause). Aveti mai multa incredere in straini de cătu in romani?

D-vóstra veniti astadi si faceti acusarile cele mai teribile acestui ministeru. Cine va datu acestu curagiu?

De ce pâna nu a venit uestiuenea că au fostu ofensati la Vien'a, d-v. erati asia buni baieti (Applause ilaritate)? ba se credea chiaru că era se veniti in ministeriu. Ei bine, de unde ve vine acestu aventu, acésta furie, că Santului Pavelu pe drumulu Damascului, candu 'i-sa facutu lumina, fiindu-că nu este altuceva in uestiune, de cătu totu Dunarea? Dara inca odata repetu, daca credeti că noi suntemu in ajunulu de a cadea dela potere prin straini, atunci veniti si luati poterea si luptati in contra strainilor, spre a dobandi mai multu de cătu ceea-ce credeti că puçin'a nóstra dibacie politica pote se dobandesca.

(Va urmá.)

Din afara.

— (Post'a din urma). Cu apropiarea serbatorilor merge si politic'a in vacanta pe căteva dile, éra in acelui timpu diariile facu precum se dice, politica de conjecture, spicindu pe miristea evenimentelor espirate. De altumentrea in momentele de facia conflictulu escatu intre Austro-Ungaria si Romani'a este acela, prin care se agita mai multu spiritele in publicul europeu. Unii vedu in elu unu nou pericol de spargerea pacei, altii ince credu că elu se va compune multu mai usioru decâtua se prefacu ungureni că se va intemplá.

— Scirile din urma dela Bucuresci arata de o parte, că consiliulu de ministrii a decis, că pe Calimachu-Catargiu fostu ministru plenipotente mai ántaiu la Londr'a si apoi la Paris, se'l dea in judecata criminala pentru tradare, că-ci a cutediatu se fure acte secrete diplomatice si se le publice, spre a periclitá interesele Romaniei. Adeca se intempla in Romani'a ceea ce se intemplase la Berlinu inainte cu 7 ani, candu comitele Arnimu fostu ambasadoru la Parisu fusese condamnatu la inchisore de 3 ani si degradatul din tóta rangurile sale, pentru culpa multu mai usiora.

In 8/20 Dec. dnului Brateanu că ministru de resboiu a tinutu cu inspectoari generali ai armatei o conferentia secreta.

Din corespondent'a unui comerciant ne permitemu a scóte numai urmatóriile passage: Spun dreptu, că la unu anu dupa tractatulu dela Berlinu, noi parte negustorésca, ne camu nacajiamu pe guvern vediendu, că pe langa căte arme avea tiér'a, totu mai comanda altele noue, pusci pâna la 150 de mii, tunuri aprópe patru sute si că mereu ne scotu pe baiati la mustra. Acum pricepemu. Fără Dunarea libera comerciulu nostru ar cadea cu totulu in mani straine si noi am exista numai din gratia altora. Acu pricepemu si noi: Tiér'a, Dunarea, Viétia sunt una si aceeasi. Pâna si cu industria nationala de casa ne venia, scii dta, camu preste mana noua negustorilor. Acu intielegemu appellulu reginei si raportulu ministrului Rosetti, in urm'a caruia trebuie se se ia mesuri intinse preste tóta tiér'a, că se se faca pensa si dimia (panura) in pretiu de multe milioane.

Responsulu datu de cătra regele Carolu la adress'a camerei stà in deplinu acordu cu coprinsulu aceleia; cu alte cuvante: regele se face din nou solidariu la actiunea gubernului si la voint'a tierii manifestata prin ambele camere legislative.

Corespondentie particularie ale „Observatoriu“.

— Omoru crudelu. In opidulu Naseudu, in 11 a 1. c. nótpea pe la 12 óre doi finanti, de nationalitate magiara, postati la pórta casarmeii, au atacatul pe strada pe doi sodali romani, cari mergeau către casa. Pe unulu strapungendu'lu cu sabia numai de cătu a cadiutu mortu, era alu doilea a capetatu mai multe impunseturi cu baionet'a puscei, atâtua de grele, in cătu dupa constatarea medicilor, nu e sperare la

victia. Dupa fapt'a criminale s'au alarmat uoti locutorii, au inceputu a se aduná la locul crimei, — éra criminalistii retragendu-se in casarm'a loru, au inceputu a impusca către poporu, care venise in ajutoriulu nefericitilor, si numai puçinu a lipsit, că pe unu panduru, care éra vigilulu de nótpe la arrestanti si care venise si densulu in facia locului, nu l'au nimerit glontiul.

Caus'a omorului se dice că a fostu numai nescari dispute escate intre respectivii sodali si intre finanti. Ambii finanti inca atunci nótpea au fostu arrestati si dati in man'a judecatiei. In cătu e asignata persoña si averea cetatenilor in Ungaria, se pote judecă forte usioru si din casulu acestu tristu, candu individi, organe regesci, cari sunt chiamate a padí securitatea publica, comitu atari fapte criminali, cari sunt proprietati numai ale hotilor de pe pustele Ungariei.

Sermanii sodali, ambii romani si veri primari, de locu de aici din Naseudu, erau tineri de tréba, unulu ciobotariu, altulu butnariu, anume acesta unu fetioru bine facut si laboriosu. Dupa portarea de mai inainte a finantilor, multi locuitori se temeu, că mai curendu sau mai tardiu se va intemplá si mórt de omu; că-ci betile loru, sbieratele si escesele de nótpe prin care turburau repausulu locuitorilor, nu mai incetau.*)

— Dela Alb'a Juli'a primiramu o serisoare titulata „Rectificare“, ceea ce inse in form'a in care este compusa, nu se pote publica fără a vatemá bunulu simtua alu lectorilor, si fără a lovî chiaru in §§-ii 261, 262 ai codicelui penale. Pentru unu escesu de zel, sau pentru o informatiune puçinu exacta a numí pe cineva „cocisiu minciunoso, fiu alu satanei, barbatu periculos etc.“, insémna a ve incurcă intr'unu procesu pentru vetamare de onore, care se ve coste vreo 100 fl. Se dea dn. corespondente cu totulu alta forma rectificarei sale relative la scola de acolo si atunci bucurosu ii vomu face locu. Ar fi inse multu mai simplu si mai demnu de barbati, daca cei doi adversari aru dă facia unulu cu altulu acolo pe locu, unde este si statiune de protopopu.

— Dela Beiusiu. Societatea de lectura a junimei studiose dela gimnasiulu romanu superioru gr. cath. de Beiusiu va tiné una siedintia publica in 25 l. c. a. c. dupa program'a urmatória:

1. Grivita'a, marsiu de Sutiu, esecutata de corulu instrumentale sub conducerea d. prof. Aug. P. Balasiu.

2. Cuventu de deschidere.

3. Pescariulu de Vorokievics esecutata de corulu vocalu sub conducerea dn prof. Ioanu Buteanu.

4. Fanariotulu si darea, poesia de A. Muresianu, declamata de Aureliu Eliu, stud. VIII-a cl. ginn.

5. Roman'a de N. Miculu, esecutata de corulu instrumentale.

6. Insemnetatea sciintielor la romani predata de Joanu Vaida, stud. VIII cl. ginn.

7. Cantu funebralu, esecutatu de cornulu vocalu.

8. Elegia III lib. I. tristium P. Ovid. Nasonis, predata de Joanu G. Siara, stud. VIII cl. ginn.

9. Hor'a curcaniloru de Viest, esecutata de corulu instrumentale.

10. Teteamre hivás. Arany, predata de Juliu V. Moldovanu, stud. VIII cl. ginn.

11. Barcarola venetiana de C Alesandri, melodia si Vorokievics, esecutata de corulu vocalu.

12. Des Sängers Fluch, von Uhland, predata de Trojanu Puticiu, stud. VII cl. ginn.

13. Treumulin polca de Neskola, esecutata de corulu instrumentale.

14. O Privire de pre Carpati, poesie de A. Muresianu, predata de Ales. Densusianu, studentu, classei VII ginn.

15. Vivandier'a, esecutata de corulu vocalu.

16. Cuventu de inchidere.

*) Mai este si altu-ceva. Pâna in dio'a de astadi unele clase de ómeni credu asia, că din timpu in timpu nu strica a omori căte doi trei romani, asia, că din chiaru-seninu, spre a face că se scia ceilalti de frica. Pâna la Mahmud, mosiu alu sultanului actuale, toti sultanii au avutu dreptu intemeiatu pe legea turcésca, se ucida pe fiacare di*cate patruspredice ómeni fără nici-o vina, si nejudecati, indata-ce ar fi aflatu elu cu cale, sau precum espicau ule malii si sieciili loru, indata-ce sultanului 'iar fi venit u inspiratiunea divina (dupa noi dracésca), că se omóre ómeni. Adeveratul scopu era, că se tina pe toti supusii, dara mai alesu pe crestini in frica si terore perpetua.

Not'a Red.

Pentru inflaturi, acréla de stomacu,
hoemorhoide, incuietura,
patima de ficatu si de fiere,
sange necuratu,
congestiune de sange la capu si la peptu.

Preparatu dupa
ordinatiune specialie medicala.

Parti principali:

Estrase din erburi medicinali elvetiane.

in farmaciele urmatore. Se se céra respicatu: piluri elvetiane dela farmacistulu R. Brandt. Se vendu pachetate numai in doze de dinichea, confinendu 50 piluri cu 70 cr. si in doze mai mici de proba 15 piluri cu 25 cr. Fiacare cutioura in pilule genuine elvetiane trebuie se niba vigneta de susu, crucea alba elvetiana pe fundu rosu, că si cifreln numelui fabricatorului. Reprezentantul seu pentru Sibiu este dlu farmacistu Augustu Teutsch, éra pentru M. Osiorieiu dl Danielu Berardi. Acestu medicamentu veritabilu se pote afă si in fiacare farmacia buna din Austria.

Editoru si redactoru responsabile: G. Baritiu.

17. La revedere, marsiu, esecutatu de corulu instrumentale.

Joanu G. Siara,
not. coresp.

Bibliografia.

A Magyar és Román
Irta Márk János Szatmári keleti szertartásu kath. esperes-lelkész Szatmáron, 1881.

Pe candu unele diarie magiare critica si condamnau dilele trecute cu multa mania coprinsulu acelei brosiure modeste de 59 pagine form. 8-vu mare, scrise si publicate in limb'a magiara de către rever. sa dnulu protopopu Joanu Marcu, pe atunci noi inca nu cunoisceam acelu studiu alu dnului protopopu; acumă că'l auvenu sub ochi, intielegem usioru causele involburarei fanaticilor. Ci că bine'i mai cunosc si cu multa barbatia le spune adeverul in facia!

De căte-ori s'au decisu căte-unu membru din națiunea nostra, că se'i apere interesele ei sacre si drepturile nealienabili in vreo limba strina, sau européna sau din patria, totudeauna ne simtiramu cea mai placuta datoria a le multiam in publicu. Totu asit felicitam din ânima si pe dn. protopopu Marcu, a carui apologia a venit ueris la timpu oportunu.

Requisite de învățamentu.

Aparatul metricu, 12 obiecte cu espicarea lor 4.50
Atlas de istoria naturală cu 250 figure colorate 1.75
Globuri terestre de 21 cm. in diametrū:

Nr. I	adjustat cu meridian si compas cu	4.50
" II	adjustat cu jumetate meridian si	
" III	totu acesta fără meridian	13.—
" IV	adjustat cu jumetate meridian si	10.50
" V	meridian si cu pedestal de lemn	8.40
	Globuri Nr. II si III sunt de a recomenda, aceste pentru greutatea pedestalului nu	7.40
	se restornă, si sunt frumose si tară.	5.60

Globurile Nr. II si III sunt de a recomenda, aceste pentru greutatea pedestalului nu se restornă, si sunt frumose si tară.

Pachetarea se face într-o ladita de lemn, pentru care se socotesc separatu 80 cr. pentru unu globul. Map'a Europei, tradusă de J. M. Moldovanu, 140 cm. lată și 120 cm. înaltă, pe pánză, in mapă 5.50
Map'a Semiglobur séu cart'a globulu paméntescu, 131 cm. lată si 110 cm. înaltă, pe pánză, in mapă 4.50
Map'a teritoriu tineretorie de corona Ungariei pentru scóele populare de Eugenie Bordeaux, 158 cm. lată 111 cm. înaltă, pe pánză in mapă, necolorată 5.—, colorată 6.—
Mașină de comput cu globulele albe si negre pe drotu 3.20
Opteci modele de desemn 1—

Carti pentru scóele poporale.

Andreeșu E., Fizica experimentală ilustrata	bros. — 15
Boiu Z., Elemente de geografie	— 30
— " istoria naturei si fizica	— 30
— " patriota si universala	— 30
Catechismu pentru scóele popor. gr. cat.	leg. — 40
— " gr. or. de M. Toma	— 30
Chirila E., Fizica pentru scóele popor. Partea I si 2 cát	— 30
Dogariu Dariu, Aritmetica. Partea I	bros. — 25
— 3	— 35
— 4	— 45
Geografie pentru scóele poporale. Cursu I	leg. — 20
Istoria Ungariei pentru scóele poporali	— 20
Messiota I. G. Dr., Geogr. si Ist. dupa Pütz. Vol. I. ev. vech. bros.	2.25
— II. " mediu	1.50
— III. " modern	1.75
Munteanu-Solomonu, Elementariu	leg. — 20
Munteanu G. J., Carte de lectura româna. Partea I. si II bros.	— 50
— III. " IV	— 50
Gramatica romana pentru clasile ginn. part. form.	— 80
— sintact.	1.15
Nanianu B., Cosmographia	— 50
— Elemente de istoria naturala. Partea I. Zoologia	1.—
— " Botanica	— 75
— " Mineralogia	— 75
Elemente de fizica experimentală	— 1.75
Petri B., Sistemul metricu. Manualu pentru invetiatoriu	— 30
Popescu J., Antaia carte de lectura	— 25
— A doua carte de lectura	— 70
— Computulu in scóla popor., manualu pentru invetiatoriu	bros. 1.10
Popu G., Istoria biblica pentru scóele poporali	— 25
Popu Dr. N., Geografia Ungariei	— 30
— Istoria Ungariei	— 25
Popu Stefanu, Legendariu pentru scol. pop., cu 15 ilustr. leg.	— 45
Putnoki N., Abecedar magiaro-romanu pentru scol. pop. . .	